

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 3.7.2009
COM(2009) 324 galīgā redakcija

BALTĀ GRĀMATA

IKT standartizācijas modernizēšana Eiropas Savienībā. Turpmākā virzība

BALTĀ GRĀMATA

IKT standartizācijas modernizēšana Eiropas Savienībā. Turpmākā virzība

1. PANĀKT MODERNU IKT STANDARTIZĀCIJAS POLITIKU

Informācijas un komunikācijas tehnoloģija (IKT) ir svarīgs konkurētspējas dzinējspēks, un 21. gadsimtā tā ir viena no svarīgākajām tautsaimniecības nozarēm. 2007. gadā Eiropas IKT nozares apgrozījums bija 670 miljardi euro un tajā bija nodarbināti vairāk nekā 5 % no visiem ES nodarbinātajiem. Eiropas IKT vajadzīgs pienācīgi pamatnosacījumi, lai pilnībā veicinātu izaugsmes un nodarbinātības programmas īstenošanu, un šādā situācijā svarīga nozīme ir standartizācijai. Turklāt, tā kā IKT rīkus lieto visās ekonomikas nozarēs, efektīva ES IKT standartizācijas politika var veicināt ātrāku jauno tehnoloģiju un lietoņu apguvi, tādējādi uzlabojot Eiropas ekonomikas konkurētspēju kopumā.

Standartizācija ir brīvprātīga sadarbība starp nozari, patērētājiem, publiskā sektora iestādēm un citām ieinteresētajām personām ar mērķi izstrādāt tehniskās specifikācijas. Nozare izmanto standartus, lai apmierinātu tirgus vajadzības, veicinātu konkurētspēju, nodrošinātu inovatīvu risinājumu pieņemšanu vai palielinātu sadarbību. Lai sasniegtu sociālus mērķus — drošumu, sadarbību, pieejamību, ekoloģiskos raksturlielumus u. c. —, publiskā sektora iestādes tiesību aktos, politikā un iepirkumos atsaucas uz standartiem. Nozare var izmantot jebkādu standartus, savukārt publiskā sektora iestādes nepārprotami dod priekšroku vai pat nosaka pienākumu izmantot standartus, kas izstrādāti atklātā, pārredzamā un ietverošā procesā. Tomēr, atsaucoties uz standartiem un tos izmantojot, publiskā sektora iestādes var palīdzēt nozarei uzlabot konkurētspēju un atvieglot konkurenci, tādējādi palīdzot patērētājiem.

Pašreizējās ES standartizācijas politikas¹ īstenošana pamatojas uz Eiropas standartizācijas organizāciju (ESO) darbu un to sadarbību ar starptautiskajām standartizācijas organizācijām. Tā pieļauj, ka Komisija uzaicina ESO uzņemties konkrētas standartizācijas iniciatīvas un nodrošina, ka ES un dalībvalstis tiesību aktos un politikā atsaucas uz Eiropas standartiem, ko izstrādājušas šīs organizācijas. Turklāt pašreizējais IKT standartizācijas juridiskais pamats atzīst dažas tādas IKT īpatnības kā sadarbības nepieciešamība un pieļauj zināmu elastīgumu, ja uz IKT standartiem atsaucas publiskajos iepirkumos².

Pēdējos desmit gados IKT standartizācijas aina ievērojami mainījies. Vienlaikus tradicionālās standartu noteicējas organizācijas, kas ir specializēti un lielākoties pasaules mēroga forumi un konsorcijs, kļuvas aktīvākas, un dažas no tām ir kļuvas par pasaulē vadošajām IKT standartu izstrādes organizācijām, piemēram, tās, kas atbild par standartiem, kuri attiecas uz internetu un globālo tīmekli. Šīs norises nav atspoguļotas ES standartizācijas politikā. Uz forumu un konsorcijs standartiem pašlaik nevar atsaukties, kaut arī tie varētu nodarēt sabiedriskās politikas mērķu sasniegšanā. Ja ES nerīkosies izlēmīgi, tā var zaudēt ietekmi IKT standartizācijas jomā un process gandrīz pilnībā var norisināties ārpus Eiropas, neņemot vērā Eiropas vajadzības.

¹ OV L 204, 21.7.1998., 37. lpp. Direktīva 98/34/EK, konsolidētie grozījumi Padomes 1983. gada 28. marta Direktīvā 83/189/EEK, pēc tam grozīta ar Direktīvu 98/48/EK, ietverot informācijas sabiedrībā sniegtos pakalpojumus.

² Padomes Lēmums 87/95/EK, OV L 36, 7.2.1987., 31. lpp.

Šo analīzi lielā mērā veica dalībvalstis, un Padome ir uzsvērusi nepieciešamību virzīties uz priekšu, izmantojot standartizāciju tādās jomās kā IKT, un norādījusi, ka pašreizējā Eiropas standartizācijas sistēma jāpielāgo strauji mainīgajiem pakalpojumu un augsto tehnoloģiju produktu tirgiem³.

Tik tiešām ir noteikti jāmodernizē ES IKT standartizācijas politika, lai pilnībā izmantotu standartu noteikšanas potenciālu. Citādi ES neizdosies pārvaldīt informācijas sabiedrību un tā nesasnies vairākus svarīgus Eiropas politikas mērķus, kuriem nepieciešama sadarbība, piemēram, e-veselības, pieejamības, drošības, e-komercijas, e-pārvaldes, transporta u. c. jomās, un tai būs grūti kļūt par starptautisko standartu izstrādes un veicināšanas virzītājspēku personas datu aizsardzības jomā, kā paredzēts Paziņojumā par Stokholmas programmu⁴.

Plašākā nozīmē jātiecas uz šādiem politikas mērķiem.

- Pielāgojot IKT standartizācijas politiku tirgus un politikas virzībai, jāveicina inovācija un konkurētspēja.
- Lai nodrošinātu konkurētspēju pasaules tirgū, vienlaikus apmierinot sabiedrības vajadzības, laikus jānodrošina nozarei, tostarp MVU, ļoti kvalitatīvi IKT standarti.
- Jānostiprina Eiropas IKT standartizācija pasaules mērogā.
- Jānodrošina ieguvums patērētājiem, atvieglojot konkurenci Eiropas un starptautiskajos IKT tirgos.
- Jāstiprina iekšējais tirgus, nosakot kopējus kritērijus un procesus, lai Eiropas tiesību aktos, politikā un publiskajā iepirkumā varētu atsaukties uz IKT standartiem.
- Jāuzlabo IKT standartu kvalitāte, saskaņotība un konsekvence.
- Aktīvi jāatbalsta IKT standartu īstenošana.

Lai atjaunotu Eiropas IKT standartizācijas politiku, Komisija sāka pētniecisku pārskatīšanu, lai analizētu pašreizējo ES IKT standartizācijas politiku un nāktu klajā ar ieteikumiem tālākai attīstībai. Pētījuma ziņojumu publicēja 2007. gada jūlijā⁵, un pēc tam sākās apspriešanās tīmeklī. Saņemtās atsauksmes publicēja tīmekļa vietnē “Europa”⁶, un 2008. gada februārī⁷ sarīkoja atklātu konferenci, lai izvērtētu pētījumā gūtos ieteikumus un atsauksmes.

Rezultātā tika nolemts sagatavot balto grāmatu, lai noskaidrotu, cik liela ir vienprātība par iespējamajiem priekšlikumiem, kādu politiku izvēlēties, un konkrētajiem pasākumiem, kas palīdzētu Eiropas IKT standartizācijas politikai labāk apmierināt nozares un sabiedrības vajadzības.

Eiropas IKT standartizācijas politika joprojām jābalsta uz brīvprātīgas un tirgus virzītas standartizācijas principiem, tehnoloģijas neitralitāti un līdzsvarotām interesēm, un vienlaikus vissvarīgākās jomas, kurās jāievieš uzlabojumi pašreizējā sistēmā, ir šīs.

3

http://www.eu2006.fi/news_and_documents/conclusions/vko50/en_GB/1165932111543/_files/76410530393686600/default/92107.pdf.

4 Paziņojums “Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa pilsoņu interesēs”, COM(2009) 262.

5 http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/piper/full_report.pdf.

6 http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/piper_en.htm.

7 http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/cf2008_en.htm.

- Jānosaka IKT standartu politika, kas atbilst norisēm pasaulē un IKT nozares prasībām, un infrastruktūras un lietojuma jomu mainīgajām vajadzībām.
- Jādara iespējama integrētāka pieeja IKT standartizācijai un IKT standartu un specifikāciju izmantošanai.
- Veicinot standartu un specifikāciju īstenošanu, jāstiprina nozares konkurētspēja un godīga konkurence.
- Gan Eiropā, gan pasaulē jāstiprina sadarbība un kooperācija IKT standartu izstrādē.

2. ES IKT STANDARTIZĀCIJAS MODERNIZĀCIJAS GALVENIE ASPEKTI

2.1. IKT standartu atribūti, kas saistīti ar ES tiesību aktiem un politiku

Lai veicinātu labāko pieejamo standartu izmantošanu, kas atbalstītu Eiropas tiesību aktus un politiku, attiecībā uz šādiem standartiem un ar tiem saistīto standartizācijas procesu jānosaka prasības atribūtu saraksta veidā. Šie atribūti nodrošina, ka tiek ievēroti sabiedriskās politikas mērķi un sabiedrības vajadzības. Tomēr, iespējams, ka atribūtu saraksts būs vēlāk jāprecizē, jo īpaši attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību politiku, lai pielāgotos jauniem programmatūras izstrādes paņēmieniem, piemēram, atklātā pirmkoda modelim.

Kā atribūtu saraksta pamatu tiek ierosināts izmantot kritērijus, kas izstrādāti PTO starptautiskajām standartizācijas organizācijām. Ciešā saikne starp PTO kritērijiem un atribūtiem, kas ir Eiropas IKT standartizācijas politikas pamatā, atbalstīs atbilstīgu produktu, pakalpojumu un lietotņu brīvu tirdzniecību, un mūsu tirdzniecības partneru pieejā standartizācijai būtu jāpiemēro līdzīgi kritēriji.

Tiek ierosināts standartizācijas procesā vienmēr ievērot šādus kritērijus, ko ESO un arī daži forumi un konsorcijs jau ir ņēmuši vērā.

- (1) Atvērtība. Standartu izstrāde notiek bezpeļņas organizācijā atklātā lēmumu pieņemšanas procesā, kurā var piedalīties visas ieinteresētās personas. Atklāto standartizācijas procesu virza attiecīgās iesaistīto personu aprindu kategorijas, un tas atbilst lietotāju prasībām.
- (2) Vienprātība. Standartizācijas procesam raksturīga sadarbība, un tā pamatā ir vienprātība. Procesā netiek dota priekšroka nevienai no iesaistītajām personām.
- (3) Līdzsvarotība. Standartizācijas procesā visos izstrādes un lēmumu pieņemšanas posmos var piedalīties attiecīgās iesaistītās personas. Lai panāktu līdzsvaru, tiecas, lai tajā piedalītos visas iesaistīto personu kategorijas.
- (4) Pārredzamība. Standartizācijas procesā var iesaistīties visas ieinteresētās personas, un visu informāciju par tehniskajām diskusijām un lēmumu pieņemšanu arhivē un identificē. Informāciju par (jaunām) norisēm standartizācijā dara plaši zināmu, izmantojot piemērotus un pieejamus līdzekļus. Ieinteresētajām personām ir iespējams piedalīties izvērtēšanā un iesniegt atsauksmes.

Turklāt pašos standartos jāraksturo šādi atribūti.

- (1) Atjaunināšana. Ilgtermiņā garantēts pastāvīgs atbalsts un publicēto standartu atjaunināšana, ieskaitot ātru pielāgošanos jaunām norisēm, kuru nepieciešamība, efektivitāte un sadarbība ir pierādīta.
- (5) Pieejamība. Izstrādātie standarti ir pieejami sabiedrībai īstenošanai un izmantošanai ar samērīgiem noteikumiem (tostarp par samērīgu maksu vai bez maksas).
- (6) Intelektuālā īpašuma tiesības. Intelektuālais īpašums, kas ir nepieciešams standartu īstenošanai, pieejams pieteikuma iesniedzējiem ar (taisnīgiem) samērīgiem un nediskriminējošiem ((F)RAND) noteikumiem⁸, kas, pēc intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieka ieskatiem, ietver licences izdošanu par nepieciešamo intelektuālo īpašumu bez samaksas.
- (7) Atbilstība. Standarts ir lietderīgs un atbilstīgs. Standartiem jāatbilst tirgus vajadzībām un regulējuma prasībām, jo īpaši ja šīs prasības izteiktas standartizācijas pilnvarās.
- (8) Neitralitāte un stabilitāte. Ja vien iespējams, standartiem jābūt orientētiem uz darbības rezultātiem, nevis jāpamatojas uz rasējumiem vai īpašību aprakstiem. Tie nedrīkst traucēt (pasaules) tirgu, un tiem jāpanāk, lai īstenotāji saglabātu konkurētspēju un, pamatojoties uz standartiem, varētu inovēt. Lai veicinātu stabilitāti standarti turklāt jāpamato uz progresīvām norisēm zinātnē un tehnoloģijā.
- (9) Kvalitāte. Kvalitāte un detalizācijas pakāpe ir pietiekami, lai būtu iespējams labāk izstrādāt savstarpēji konkurējošus sadarbībspējīgu produktu un pakalpojumu variantus. Standartizētas saskarnes netiek slēptas, un tās pārzina tikai standartizācijas organizācijas.

(a) Komisija ierosina šos atribūtus integrēt nākamajā IKT standartizācijas politikā.

2.2. IKT standartu izmantošana publiskajos iepirkumos

Atsaucoties uz standartiem publiskajos iepirkumos, var lielā mērā veicināt inovāciju, vienlaikus nodrošinot publiskā sektora iestādēm instrumentus, kas vajadzīgi, lai tās varētu veikt savus uzdevumus, jo īpaši vadošajos tirgos⁹, piemēram, e-veselības jomā.

Publiskajiem iepirkumiem jāatbilst Direktīvai 2004/18/EK¹⁰, kurā nošķirti oficiāli standarti un citas tehniskas specifikācijas, kam papildus tiek pieprasīts funkcionālo prasību apraksts. Turklāt, lai konkursos ņemtu vērā tehnisko daudzveidību, tajā aicināts izmantot tehnoloģiski neitrālas specifikācijas. Kad publiskā sektora iestādes atsaucas uz tehniskiem standartiem savās tehniskajās specifikācijās, tām ir arī jānorāda, vai tās ļauj konkursa dalībniekiem

---

⁸ Šis politikas princips ir, ka visas iesaistītās personas ar taisnīgiem, samērīgiem un nediskriminējošiem noteikumiem piekrīt izdot licenci par savu intelektuālo īpašumu, kas minēts standartā, ikvienam, kurš vēlas īstenot šo standartu. Faktisko licences līgumu noslēdz attiecīgie intelektuālā īpašuma īpašnieki un tie, kas vēlas īstenot standartu.

⁹ Paziņojums "Vadošā tirgus iniciatīva", COM(2007)860.

¹⁰ OV L 134, 30.4.2004., 114. lpp.

pierādīt, ka to piedāvājums atbilst specifikācijām, pat ja tas neatbilst tehniskajam standartam, uz kuru atsaucas.

Tomēr, iegādājoties IKT pakalpojumus un produktus, dominējošas var būt papildu prasības. Publiskā sektora iestādēm jāspēj noteikt savu IKT stratēģiju un arhitektūru, ieskaitot organizāciju sadarbību, un tās iepērk savām vajadzībām atbilstīgas IKT sistēmas/pakalpojumus un produktus vai to daļas.

Padomes Lēmumā 87/95/EK, ar ko nosaka pašreizējo ES standartizācijas politiku IKT jomā, atzītas IKT nozares īpatnības un izvirzīts mērķis sagatavot pamatnostādnes par IKT sistēmu publiskajiem iepirkumiem. Tajā uzsvērts, cik svarīga ir sadarbība, un, lai sasniegtu šo mērķi, rosināts atsaukties uz funkcionālajiem standartiem. Tajā ietverts arī noteikums par pamatotiem izņēmumiem no šā noteikuma. Tomēr Lēmums 87/95/EK ir novecojis, jo tas attiecas uz produktiem, nevis pakalpojumiem un lietotnēm — jēdzieniem, ko lieto pašlaik. Tādējādi Padomes Lēmums 87/95/EK jāatjaunina, lai publiskā sektora iestādēm nodrošinātu standartus un specifikācijas, kas atbilst pašreizējām vajadzībām IKT pakalpojumu un lietotņu publisko iepirkumu jomā.

Standartiem un specifikācijām, kas attiecas uz saskarnēm starp organizācijām vai starp IKT sistēmām un pakalpojumiem, pirmām kārtām jāatbilst īpašām publiska sektora iestāžu darbības vajadzībām un tādējādi jāīsteno to IKT stratēģija un arhitektūra. Ja vien ir lietderīgi un paturot prātā, ka šo vajadzību apmierināšanai ir nepieciešama elastība, šādas saskarnes jādefinē pēc tehnoloģijas, t. i., pēc standartiem un specifikācijām, kas ir neitrāli attiecībā uz produktu un pārdevēju un ko var izpildīt dažādi piegādātāji. Tas nodrošina īstenu konkurenci starp konkursa dalībniekiem, tādējādi mazinās cenas un lielākā mērā tiek nodrošināts, ka nodrošinātās IKT sistēmas būs sadarbīgas ar pašreizējām un nākotnes sistēmām, ko izmanto citas publiskā sektora struktūras vai privātpersonas un uzņēmumi.

(b) Komisija ierosina atjaunināt publisko iepirkumu noteikumus Padomes Lēmumā 87/95/EK tā, lai publiskā sektora iestādes varētu vieglāk iepirkt IKT pakalpojumus, lietotnes un produktus, kuri atbilst konkrētām prasībām, jo īpaši ir pietiekami sadarbīgi.   (c) Komisija ierosina precizēt, ka, definējot standartizētas saskarnes IKT stratēģijas, arhitektūras un sadarbības satvaru kontekstā, publisko iepirkumu procedūrās var noteikt prasību, ka saskarnēm jābūt standartizētām, ja vien piemēro atklātības, taisnīguma, objektivitātes un nediskriminācijas principu un publisko iepirkumu direktīvas.

2.3. Sinerģijas veicināšana IKT pētniecībā, inovācijā un standartizācijā

Daudzos IKT un pētniecības un attīstības projektos pētniecībā gūti nozīmīgi rezultāti. Tomēr bieži tie nav pietiekami izmantoti konkrētās lietotnēs, ko vēlāk varētu realizēt komerciāli. Standarti lielā mērā var veicināt pētniecības rezultātu iestrādāšanu konkrētās lietotnēs.

Iniciatīvas labāk sasaistīt IKT standartizāciju un IKT pētniecības un attīstības jomu ir efektīvākais līdzeklis, ja tās īsteno pētniecības plānošanas posmā, nevis tikai konkrēta pētniecības projekta izpildes posmā. Tādējādi jāapsver nepieciešamība jau agrīnā pētniecības posmā saasināt uzmanību uz standartizāciju, un tai jāķļūst par Eiropas tehnoloģiju platformu (ETP) izstrādāto stratēģisko pētniecības programmu daļu.

- (d) **Komisija ierosina** regulāri apspriesties ar standartizācijas un pētniecības nozares pārstāvjiem, jo īpaši ETP, lai nodrošinātu, ka attiecīgās Eiropas pētniecības iniciatīvas vislielākajā mērā veicina IKT standartizācijas darbības.
- (e) **Komisija ierosina** standartizētājiem vajadzības gadījumā pielāgot procedūras, lai nodrošinātu, ka pētniecības organizāciju, konsorciiju un projektu darbs veicina IKT standartu sagatavošanu īstajā laikā.
- (f) **Komisija ierosina** dalībvalstīm izvērtēt līdzīgu pieeju visām IKT pētniecības un attīstības iniciatīvām valsts līmenī.

2.4. Intelektuālā īpašuma tiesības IKT standartos

IKT sadarbība un jo īpaši programmatūru sadarbība pasaulē, kurā viss kļūst savstarpēji aizvien saistītāks, ir kļuvusi ļoti svarīga. Tādējādi standartizācijā ļoti svarīga ir intelektuālā īpašuma tiesību loma, lai ievērotu īpašumtiesības, kas attiecas uz tehnoloģiskiem risinājumiem sadarbības nodrošināšanai¹¹.

Vispār Eiropas standartizācijas politika pieļauj ar intelektuālā īpašuma tiesībām aizsargātu īpašniektehnoloģiju iekļaušanu standartos. ES konkurences noteikumi tomēr paredz, ka standartu noteikšana nedrīkst ierobežot konkurenci un ka tai jābalstās uz nediskriminējošām, atklātām un pārredzamām procedūrām¹². Īstena konkurence iespējama tad, ja standarti ir pieejami bez nosacījumiem un tos var izmantot visas ieinteresētās personas.

Standartizācijas organizācijas intelektuālā īpašuma tiesību jomā piemēro daudzas atšķirīgas intelektuālā īpašuma tiesību politikas, kas pielāgotas individuāliem apstākļiem. Šķiet, ka īpaši šāda pieeja raksturīga programmatūras standartizācijā, ko veido, lai izpildītu sadarbības prasības. Pašas par sevi šīs atšķirības neizraisa problēmas, ja vien procesā pienācīgi ņem vērā intelektuālā īpašuma tiesības, kas saistītas ar standartu, un politika atbilst konkurences noteikumiem. Standartizācijas politikai jābūt arī stabilai, paredzamai, pārredzamai un efektīvai. Tai jānodrošina konkurence un jāatvieglo produktu inovācija. Atklātība un viegli pieejams standartizācijas process, kā arī standartu pieejamība visām ieinteresētajām personām ir svarīgi priekšnosacījumi efektīvas intelektuālā īpašuma tiesību politikas īstenošanai.

Iesaistītās personas IKT komunikācijas apakšnozarē šķiet kopumā apmierinātas ar *(F)RAND* pieeju nepieciešamā intelektuālā īpašuma licencēšanai standartos. Tomēr pat šādā situācijā, inovatīviem pakalpojumiem un lietotnēm kļūstot aizvien sarežģītākiem, var būt milzum daudz nepieciešamo patentu — tādējādi standartizācijā situācija sarežģītāks un intelektuālā īpašuma tiesību slogs tajā summētos.

Kaut arī, lai nodrošinātu taisnīgu līdzsvaru starp licenciātu un licencētāju tiesībām, var izmantot *(F)RAND* principus, daudzas iesaistītās personas uzskata, ka ir iespējams daudz ko uzlabot, vienkāršojot licencēšanas procesu un veicinot tā paredzamību. Veids, kā uzlabot licencēšanu saskaņā ar *(F)RAND* noteikumiem, varētu būt iepriekšēja paziņošana par vislielākajiem ierobežojumiem licencēšanas noteikumos, iespējams, jau pirms standarta

¹¹ Sk. paziņojumu „Eiropas rūpnieciskā īpašuma tiesību stratēģija”, COM(2008)465, 16.7.2008.

¹² Sk. Pamatnostādnes par EK Līguma 81. panta piemērojamību horizontālās sadarbības nolīgumiem, OV C 3, 6.1.2001., 1. lpp. Visām standartizācijas iestādēm jāizpilda minētās pamatnostādnes. Šī baltā grāmata neskar konkurences noteikumus un horizontālo pamatnostādņu piemērošanu.

pieņemšanas ietverot (maksimālo) autoratlīdzību, jo tādējādi būtu iespējams konkurēt gan ar tehnoloģiju, gan cenu.

No otras puses, lielākā daļa IT, jo īpaši programmatūras, nozarē iesaistīto personu un lietotāju uzskata, ka labāku sadarbību var panākt, izmantojot intelektuālā īpašuma tiesību politiku, ko uztvertu kā atšķirīgu no (F)RAND pieejas. Tāpēc vairākos forumos un konsorcijs, kas saistīti ar programmatūras standartizāciju, attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām pieņemtas citādas pieejas. Dažos, piemēram, prasīts, lai par standartos izmantotu intelektuālo īpašumu nebūtu jāmaksā autoratlīdzība.

Visbeidzot daudzi iesaistītie MVU un patērētāju organizācijas atbalsta bezautoratlīdzības pieeju ((F)RAND to bieži apzīmē ar RF), jo īpaši standartiem, uz kuriem atsauces tiesību aktos un politikā.

Kaut arī ir skaidrs, ka uz daudziem IIT traktējuma aspektiem attiecas citas politikas jomas, atsevišķi IKT standartizācijas aspekti ir saistīti tieši ar funkcionālajiem standartiem un sadarbību, tāpēc IIT traktējums šajā jomā ir sevišķi svarīgs un delikāts jautājums. Tomēr ir jā saglabā elastīgums, lai netraucētu konkurenci dažādo uzņēmējdarbības modeļu starpā, tostarp ar aizvien populārāko atklātā pirmkoda modeli, uz kura izmantošanu un īstenošanu var attiekties nosacījumi, kas ļoti atšķiras no autoratlīdzības, ar kuru jā rēķinās, ja izmanto (F)RAND.

- (g) **Komisija ierosina** IKT standartu izstrādes organizācijām atbilstīgi konkurences tiesību aktiem un ievērojot īpašnieku intelektuālā īpašuma tiesības:
- īstenot skaidru, pārredzamu un līdzsvarotu intelektuālā īpašuma tiesību politiku, kas nediskriminē dažādus uzņēmējdarbības modeļus un pieļauj to konkurenci,
  - nodrošināt efektīvas intelektuālā īpašuma tiesību izpaušanas procedūras,
  - kā potenciālu paņēmieni lielākas pārredzamības un pārskatāmības nodrošināšanai apsvērt iespēju, ka pirms standarta pieņemšanas paziņo vislielākos ierobežojumus licencēšanas noteikumos, iespējams, ietverot (maksimālo) autoratlīdzību.

2.5. Forumu un konsorcijs integrācija IKT standartizācijas procesā

Pašlaik Eiropas standartizācijas politika nosaka, ka, atsaucoties uz standartiem ES tiesību aktos un politikā, atsauces tikai standartiem, ko izstrādājušas ESO. Tomēr ESO ir prasīts veikt uzdevumus un pielāgot darba metodes, kuru dēļ strauji mainīgajā IKT nozarē var rasties grūtības efektīvi atbildēt uz visiem pieprasījumiem, kuru kļūst aizvien vairāk, laikus izstrādāt standartus. Pētījums un apspriešanās process pēc tā apliecināja, ka nozarē vērojama tendence novirzīt augsti kvalificētus darbiniekus ar reti sastopamām tehniskām zināšanām, kas nepieciešamas standartizācijai daudzās sarežģītās IKT jomās, uz forumiem un konsorcijs, kur tādos aspektos kā sadarbība var ātrāk reaģēt uz pieprasījumu tirgū.

Forumos un konsorcijs izstrādāti daudzi svarīgi IKT standarti, galvenokārt jomās, kur tehniskās zināšanas nepārprotami ir konkrētiem forumiem un konsorcijs, nevis ESO. Šādā situācijā standarti attiecas uz interneta protokoliem, ko izveidojusi Interneta tehniskā uzdevumgrupa, un tīmekļa pieejamības pamatnostādņem, ko noteicis Globālā tīmekļa konsorcijs. Tirgū minētos standartus pieņem vienprātīgi. Pastāvīgi pieaug tādu standartu skaits, kurus izstrādājuši nozares forumi un konsorcijs, kam tieši pieejami nepieciešamie

tehniskie resursi, un tos bieži izmanto inovatīviem produktiem un pakalpojumiem. Eiropas politika jābalsta uz forumu un konsorciju iespējām un tās jāizmanto.

Gaidāms, ka labāka sadarbība ar IKT forumiem un konsorcijiem, jo īpaši labāka koordinācija starp tiem un oficiālām standartizācijas organizācijām, samazinās sadrumstalotības, divkārša darba un pretrunīgu standartu iespējamību IKT nozarē. Attiecībā uz sabiedrībai ļoti svarīgiem pakalpojumiem, piemēram e-pārvaldi, e-mācībām, e-veselību, īpašas bažas raisa lēnā pieņemšanas procedūra un nesaskaņotie risinājumi. Sadarbības un koordinācijas centieni palielinās sadarbību un tādējādi tirgū ienāks vairāk inovatīvu risinājumu.

Tiecoties vairāk izmantot forumu un konsorciju darbu, jāņem vērā fakts, ka standartu sasaistīšanai ar ES tiesību aktiem un politiku ir sabiedriskās politikas dimensija, tie vairs nav tikai pilnībā brīvprātīgi standarti paši par sevi. Tas izskaidro, cik svarīgs, tiesību aktos atsaucoties uz standartiem, ir iepriekš raksturotais atribūtu saraksts.

Ņemot vērā šo situāciju un papildus ciešākai sadarbībai starp oficiālām un neformālam standartu izstrādes struktūrām, visefektīvākais līdzeklis, kā ES novērst konkrētus trūkumus standartizācijā, ir tieša atsaukšanās uz forumu un konsorciju standartiem jomās, kur nav nekāda riska dublēt ESO vai oficiālu starptautisku standartizācijas organizāciju darba jomu.

Atzīstot standartus, ko izstrādājuši tādi forumi un konsorciji kā Interneta tehniskā uzdevumgrupa, Globālā tīmekļa konsorcijs un *OASIS*, kopumā tiktu atvieglota sadarbība IKT standartizācijas jautājumos ar tādiem lielākajiem tirdzniecības partneriem kā ASV, un šī sadarbība jāiekļauj Transatlantiskās ekonomikas padomes darbības jomā.

Atkārtoti apstiprinot harmonizētu standartu lietderību jomās, uz kurām pašlaik attiecas jaunā pieeja, jānodrošina publiskā sektora iestādēm iespēja atkāpties no vispārīgā noteikuma par atsaukšanos uz oficiāliem ESO standartiem, ja vien izpildīti vajadzīgie nosacījumi. Tālab Komisija varētu izmantot piemērotu procedūru, lai nodrošinātu atsaukšanos tiesību aktos un politikā uz konkrētiem forumu un konsorciju standartiem.

(h) Komisija ierosina nodrošināt ES tiesību aktos un politikā atsaukšanos uz konkrētu forumu un konsorciju standartiem, ja vien standarts pozitīvi novērtēts un procedūras forumā vai konsorcijā pamatojas uz 2.1. punktā aprakstīto atribūtu sarakstu.   (i) Komisija ierosina veicināt labāku sadarbību starp forumiem un konsorcijiem, un ESO, pamatojoties uz procedūru, kuras iznākums būtu ESO publicēti standarti.

2.6. Dialoga un partnerības nostiprināšana ar iesaistītajām personām

Padomes Lēmumā 87/95/EK paredzēts izveidot komiteju “Vecāko amatpersonu grupa informācijas tehnoloģiju jomas standartizācijai” (*SOGITS*), kas palīdz Komisijai pārzināt ar lēmumu saistītos jautājumus. Tajā darbojas tikai dalībvalstu iecelti pārstāvji, savukārt ESO pārstāvjiem ir novērotāja statuss, un *SOGITS* ir iespēja uzaicināt ekspertus apspriest konkrētus jautājumus. Tomēr plašāki IKT standartizācijas politikas aspekti, tostarp prioritāšu noteikšana, standartizācijas darba izmantošana no citiem avotiem, kā arī saskanība starp IKT standartizācijas politiku un citiem politikas virzieniem, kuros izmanto IKT standartus, lielākoties neietilpst *SOGITS* darbības jomā. Tāpēc *SOGITS* līdz šim nav darbojusies īpaši veiksmīgi.

Komisija uzskata, ka jāizstrādā *SOGITS* ar platformu, kas pārstāvētu visas iesaistītās personas. Šādai platformai jānodrošina saskanīgāka, pārredzamāka un konsekventāka IKT standartizācijas politika, kas tādējādi veicinātu augstas kvalitātes IKT standartu izstrādi. Ekspertu statusā tai arī jākonsultē Komisija un dalībvalstis par jautājumiem, kas saistīti ar EKT standartizācijas politiku un tās īstenošanu, piemēram:

- sniegt konsultācijas par Komisijas ikgadējo IKT standartizācijas darba programmu un tās prioritātēm;
- laikus nosakot IKT standartizācijas vajadzības un tādējādi atbalstot jaunu regulējumu un politiku Eiropas Savienībā;
- diskutējot par iespējamu ESO un citu IKT specifikāciju izstrādē iesaistītu organizāciju pilnvarošanu;
- uzraugot un pārskatot IKT standartizācijas jautājumus un tādējādi atbalstot jauna ES regulējuma un politikas īstenošanu;
- pārbaudot atribūtu saraksta piemērošanu forumu un konsorciju procedūrās un standartos;
- identificējot attiecīgos forumus un konsorcijs un nosakot to uzdevumus, lai to veikto darbu labāk integrētu Eiropas IKT standartizācijā;
- vācot informāciju par dalības organizāciju darba programmām un, iespējams, valstu ar IKT saistītajām standartizācijas darbībām.

Jāpanāk, lai šajā dialogā dalībvalstis un Komisija apspriestu jautājumus konkrētās atbildības jomās un vienlaikus apspriestos ar plašāku iesaistīto personu loku no standartizācijas organizācijām, ieskaitot forumus un konsorcijs, nozari, MVU, patērētājus u. c.

Turklāt iesaistīto personu platforma jāpapildina ar struktūru, kas pamatots uz pašreizējo IKT standartu padomi (*ICTSB*), lai koordinētu ESO, forumu un konsorcijs standartizācijas darbu, ko tie veic atbilstīgi *ICTSB* politikas ievirzēm. *ICTSB* galvenais uzdevums būs uzraudzīt un koordinēt standartu izstrādi attiecīgajās standartizācijas organizācijās atbilstīgi politiskajām pamatnostādņēm, kas noteiktas iesaistīto personu platformā.

(j)	Komisija ierosina izveidot pastāvīgu daudzpusēju IKT standartizācijas platformu, kurā būtu vairāk dalībnieku nekā dalībvalstu pārstāvju komitejā <i>SOGITS</i> , kas iepriekš izveidota ar Padomes Lēmumu 87/95/EK, lai konsultētu Komisiju par visiem jautājumiem, kas saistīti ar Eiropas IKT standartizācijas politiku un tās efektīvu īstenošanu.
(k)	Komisija ierosina uzaicināt ESO un citas IKT standartu izstrādes organizācijas pārskatīt pašreizējās <i>ICTSB</i> funkcijas un sastāvu, lai tās darbs kļūtu efektīvāks.

3. TURPMĀKĀ RĪCĪBA

Publicējot šo balto grāmatu, Komisija aicina visas ieinteresētās personas iesniegt komentārus, jo īpaši ierosinājumus, kā rīkoties turpmāk. Kā norādīts iepriekšējās nodaļās, šie ierosinājumi vērsti uz iespējamiem nelegislatīviem pasākumiem un pasākumiem, ko var īstenot, atjauninot Padomes Lēmumu 87/95/EK.

Līdztekus tam nesē ir ierosināts pamatīgi pārskatīt pašreizējo Eiropas standartizācijas sistēmu. Komisija ir pieaicinājusi neatkarīgu ekspertu paneli, kam līdz 2009. gada beigām jā sagatavo stratēģiski ieteikumi par kopējo Eiropas standartizācijas sistēmu. Šajā baltajā grāmatā iekļautie ierosinājumi, kas saistīti ar IKT standartizācijas politiku, tiks ņemti vērā ekspertu paneļa darbā.

Ņemot vērā rezultātus, ko gūs pašreizējā vispārējā politikas pārskatīšanā un sabiedriskajā apspriešanās, ko sāk ar šo balto grāmatu, Komisija paredz 2010. gadā iesniegt visus nepieciešamos politikas un tiesību aktu priekšlikumus.

Komisija aicina iesniegt atsaukmes par šo balto grāmatu un jo īpaši par rāmī ierakstītajiem ierosinājumiem. Tās var nosūtīt līdz 2009. gada 15. septembrim, ieteicams tīmekļa vietnē “Tava balss Eiropā” http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm#open,

vai pa e-pastu ENTR-ICT-STANDARDISATION@ec.europa.eu,

vai pa pastu uz šādu adresi.

Modernising ICT Standardisation Policy in the EU: the Way Forward (ENTR/D/4)

European Commission – BREY 6/60

B-1049 Brussels

Ja neesat privātpersona, lūdzu, norādiet pārstāvētās organizācijas nosaukumu un īsi raksturojiet to. Uzņēmumiem, kas iesniedz atsaukmes, jānorāda, cik liels ir uzņēmums, minot nodarbināto skaitu, kā arī jānorāda, vai tas ir galvenokārt IKT produktu vai IKT pakalpojumu sniedzējs vai IKT produktu un pakalpojumu lietotājs.

Uzņēmējdarbības un rūpniecības ģenerāldirektorāts publicēs jūsu atsaukmes globālajā tīmeklī (http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/ict_index_en.htm). Lai uzzinātu, kā tiks apstrādāti jūsu personas dati, lūdzam izlasīt konkrētās apspriešanas paziņojumu par privātumu. Profesionālās organizācijas lūdzam reģistrēties Komisijas uzturētajā Interesu pārstāvju reģistrā (<http://ec.europa.eu/transparency/regrin/>), kas izveidots saskaņā ar Eiropas pārredzamības iniciatīvu, lai sniegtu Komisijai un sabiedrībai informāciju par interešu pārstāvju mērķiem, finansējumu un struktūru.